

Výpůjční řád Herbářových sbírek Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy

1. Základní ustanovení

1.1. Herbářové sbírky Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze (Herbarium Universitatis Carolinae Pragensis, mezinárodní zkratka PRC, dále jen Herbář) jsou specializovanou veřejně přístupnou herbářovou sbírkou zaměřenou na potřeby vědeckého výzkumu a pedagogické činnosti pracoviště (viz Opatření děkana č. 5/2002 „Organizační řád Herbářových sbírek Univerzity Karlovy v Praze“). Z toho plyne zásada kategorizace uživatelů a diferenciací poskytovaných služeb, kterou Herbář ve své práci uplatňuje.

1.2. Herbář zpřístupňuje své fondy formou výpůjčních (prezenčních i absenčních), fotografických a informačních služeb. Tyto služby poskytuje ve svých provozních místnostech a ve stanovenou výpůjční dobu.

1.3. Vztahy mezi uživateli a Herbářem, vznikající z půjčování sbírkových fondů, jakož i vzájemná práva a povinnosti vymezuje tento výpůjční řád vycházející z příslušných ustanovení občanského zákoníku.

1.4. Výjimky z výpůjčního řádu může v odůvodněných případech povolit kurátor Herbáře nebo (zejména v případě výjimek týkajících se náhrady škody) děkan Přírodovědecké fakulty UK v Praze.

1.5. Připomínky a stížnosti týkající se činnosti Herbáře, návrhy na doplnění sbírkových fondů, návrhy na zlepšení služeb a jiné podněty může uživatel písemně sdělit kurátorovi Herbáře nebo přímému nadřízenému.

2. Uživatelé služeb Herbáře

2.1. Každý, kdo využije služeb Herbáře, stává se jeho uživatelem (dále jen badatel). Badatelé jsou povinni dodržovat ustanovení výpůjčního řádu, řídit se pokyny pracovníků Herbáře a chránit zařízení a fondy Herbáře.

2.2. Půjčovní služby poskytuje Herbář jen po písemném souhlasu s ustanoveními výpůjčního řádu. Při prezenčním studiu se písemný souhlas uskutečňuje po předchozím seznámení s výpůjčním řádem a po poučení ze strany pracovníků Herbáře podpisem badatele v knize návštěv Herbáře. U absenčních výpůjček je tento souhlas vyjádřen podpisem příslušné smlouvy o výpůjčce, jejíž součástí je výtah ustanovení výpůjčního řádu týkajících se absenčních výpůjček a vypracovaný kurátorem v českém a anglickém jazyce (výpůjční podmínky, loan conditions).

2.3. Badatelé se člení do těchto kategorií:

- a) pracovníci a studenti Přírodovědecké fakulty UK v Praze,
- b) ostatní badatelé – pracovníci jiných institucí a ostatní fyzické osoby.

2.4. Badatelé z řad pracovníků PřF UK (studentů PřF UK) jsou před ukončením pracovního poměru (studia na PřF UK) povinni vrátit veškeré výpůjčky.

3. Výpůjční podmínky

3.1. Půjčování sbírkových předmětů a jejich studium je bezplatné.

3.2. Základním způsobem studia je studium prezenční. V odůvodněných případech je možné rovněž studium absenční. Badatelé z řad pracovníků a studentů PřF UK mohou využívat možnosti prezenčního i absenčního studia. Pro ostatní badatele je možno absenční výpůjčku uskutečnit pouze prostřednictvím některé z institucí zahrnutých do mezinárodní sítě herbářových sbírek registrovaných v *Index herbariorum* (Holmgren P. K. et al., Regnum Vegetabile vol. 120, URL: <http://sciweb.nybg.org/science2/IndexHerbariorum.asp>).

3.3. Badatelé jsou povinni dodržovat výpůjční lhůty stanovené Herbářem.

3.4. Vzhledem k potřebám pracoviště může Herbář omezit půjčování některých částí sbírkových fondů pouze na prezenční výpůjčky.

3.5. Nedodržování výpůjčního řádu je postihováno a může být důvodem k dočasnému či trvalému zrušení práva využívat služeb Herbáře.

3.6. Dočasným nebo trvalým zrušením práva využívat služeb Herbáře není dotčena odpovědnost badatele za způsobenou škodu a její náhradu podle platných právních norem.

4. Prezenční studium

4.1. Prezenční studium se uskutečňuje ve studovně Herbáře ve výpůjční době. Pokud není pevně stanovena, je výpůjční dobou myšlen předem *ad hoc* s pracovníky Herbáře dohodnutý termín a doba studia.

4.2. Před začátkem studia má badatel povinnost seznámit se s výpůjčním řádem a podpisem v knize prezenčního studia („knize návštěv“) potvrdit svůj souhlas s jeho ustanoveními a s dalšími pokyny týkajícími se zejména bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a protipožárních opatření. Zejména u badatelů z jiných institucí mají pracovníci Herbáře právo požadovat prokázání totožnosti.

4.3. Pro prezenční studium si může badatel do studovny vypůjčit kterýkoli sbírkový předmět (tj. pro prezenční studium jsou k dispozici veškeré materiály, které prošly alespoň chronologickou evidencí). Herbářový materiál vyžádaný ke studiu připravují do studovny pouze pracovníci Herbáře a vracejí jej na původní místo v depozitáři. Formou prezenčního studia v Herbáři mohou badatelé studovat rovněž absenční výpůjčky získané z jiných herbářových sbírek.

4.4. Ve studovně jsou připraveny základní podmínky, pomůcky a přístroje potřebné pro herbářové studium.

4.5. Ve studovně jsou badatelé povinni udržovat klid a pořádek a řídit se pokyny pracovníků Herbáře. Zejména není dovoleno ve studovně jíst a pít, vnášet do studovny vlastní studijní rostlinný materiál, jakkoli poškozovat sbírkové předměty a měnit jejich uspořádání, charakter či celistvost, cokoli připisovat na schedy nebo jejich původní text škrtat či jinak poškozovat, a

chovat se způsobem, který by zbytečně ztěžoval práci jiných badatelů nebo pracovníků Herbáře.

4.6. Veškeré zásahy a postupy, které by mohly poškodit sbírkové předměty (např. odlamování částí rostlin, aplikování lučebnin, fotografování s bleskem) nelze provádět bez svolení kurátora.

4.7. Veškeré poznámky (determinace, přeurčení apod.) ke studovaným položkám badatel přikládá (nepřilepuje!) napsané na samostatné revisní lístky.

5. Absenční výpůjčky

5.1. Absenčně (tj. mimo Herbář) lze zapůjčit pouze sbírkové předměty – herbářové položky, které jsou v systematické evidenci Herbáře a jsou plně zpracovány (tzn. například u položek cévnatých rostlin jsou rostliny i etikety připevněny k podkladovému herbářovému archu).

5.2. Absenčně se nepůjčuje herbářový materiál, který nesplňuje výše uvedené podmínky, a herbářové položky, u nichž hrozí nenahraditelné poškození během transportu. Zamítavé vyjádření k žádosti o absenční výpůjčku je zpravidla doprovázeno vedle nabídky presenčního studia též možností poskytnout digitální snímky žádaného materiálu.

5.3. Obvyklá lhůta pro vrácení výpůjčky je 6 měsíců u typového materiálu a 12 měsíců u ostatního herbářového materiálu. Na žádost badatele je možno jednotlivé výpůjčky i opakovaně prodloužit, vždy nanejvýš o 6, resp. 12 měsíců.

5.4. Herbář může stanovit i kratší výpůjční lhůtu nebo žádat vrácení výpůjčky před uplynutím výpůjční lhůty.

5.5. Badatel je povinen uvědomit Herbář o ztrátě, poškození nebo zničení vypůjčeného materiálu bez zbytečného odkladu. Způsob řešení škody určuje kurátor.

5.6. Absenční výpůjčky pro badatele z jiných institucí se uskutečňují standardními administrativními postupy obvyklými mezi herbářovými institucemi.

5.7. Absenční výpůjčky pro pracovníky a studenty PřF UK lze uskutečnit zjednodušenou formou při dodržení následujících podmínek

5.7.1. Požadovaný herbářový materiál je badateli předán pracovníkem Herbáře, jenž je povinen ověřit základní znalosti práce s herbáři a vždy upozornit na specifika zapůjčovaného materiálu.

5.7.2. Absenční výpůjčka pro pracovníky a studenty PřF UK se uskutečňuje předáním půjčovaných sbírkových předmětů proti podpisu badatele u příslušného záznamu v knize absenčních výpůjček. Tímto podpisem badatel stvrzuje rovněž závazek uchovávat zapůjčené herbářové položky ve vhodných podmínkách, zejména chráněné proti škůdcům, vlhku, prachu a přímému světlu.

5.7.3. Sbírkové předměty nesmějí bez vědomí kurátora opustit prostory pracoviště, tj. budovy Benátská 2.

5.7.4. Při studiu lze používat pouze postupy, které nepoškozují sbírkové předměty a nemění jejich uspořádání, vzhled a charakter. Bez svolení kurátora nelze např. provádět jakékoli destruktivní zásahy, upravovat text etiket, skenovat, fotit s pomocí blesku, aplikovat lučebniny, přilepovat dodatečné etikety a vlastní revisní lístky (ty se pouze přiloží k položce tak, aby bylo zřejmé, k čemu se revise vztahuje).

5.7.5. Výpůjční lhůta je nejvýše 12 měsíců. Může být na žádost badatele opakovaně prodloužena, zpravidla však na základě ověření stavu vypůjčeného materiálu. Výpůjční doba končí uplynutím sjednané výpůjční lhůty, příp. z jiných důvodů (např. ukončením působení badatele na PřF UK, zvýší-li se nebezpečí poškození či ztráty vypůjčeného materiálu nebo na základě dohody s badatelem). Při vrácení je výpůjčka ukončena zápisem v knize absenčních výpůjček a badatel obdrží potvrzení jako doklad o vrácení.

6. Absenční výpůjčky z jiných herbářových sbírek

6.1 Herbář spolupracuje ve své činnosti s dalšími herbářovými sbírkami, především s institucemi registrovanými v *Index herbariorum* (Holmgren P. K. et al., Regnum Vegetabile vol. 120, URL: <http://sciweb.nybg.org/science2/IndexHerbariorum.asp>). Tato spolupráce spočívá ve výměně informací a herbářového materiálu, především při uskutečňování absenčních výpůjček pro pracovníky a studenty PřF UK.

6.2. U absenčních výpůjček z cizích institucí Herbář garantuje plnění výpůjčních podmínek, řádnou péči a uložení zapůjčených sbírkových předmětů. Zajišťuje rovněž příslušnou administrativní a příp. i potřebnou logistickou podporu.

6.3. Garance a podpora absenčních výpůjček z jiných herbářových sbírek se týká obvykle pouze výpůjček pro pracovníky a studenty PřF UK nebo výpůjček vztahujících se k projektům řešeným na PřF UK.

6.4. Pracovníci a studenti PřF UK mají povinnost předávat Herbáři bez zbytečných odkladů veškeré důležité informace týkající se absenčních výpůjček z jiných institucí, zejména jde o kopie žádostí o výpůjčku, avíza o zasílaném materiálu, potvrzení o přijetí, výpůjční podmínky, urgence vrácení apod.

6.5. Výpůjčky z jiných herbářů lze studovat prezenčně za podmínek uvedených v části 4 nebo absenčně za podmínek u vedených v části 5 (resp. 5.7) tohoto výpůjčního řádu, vždy však s ohledem na výpůjční podmínky původního půjčovatele.